

Koliko nas košta porezna vlast?

Bratić, Vjekoslav

Source / Izvornik: **Newsletter : povremeno glasilo Instituta za javne financije, 2005, 7, 1 - 3**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:242:717461>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International/Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-24**

Repository / Repozitorij:

[Institute of Public Finance Repository](#)

NEWSLETTER

Institut za javne financije, 10000 Zagreb, Katančićeva 5, Hrvatska

p.p. 320; tel: (385 1) 48 19 363; fax: 48 19 365; e-mail: ured@ijf.hr; www.ijf.hr

Broj 16, siječanj 2005.

Vjekoslav Bratić

Koliko nas košta porezna vlast?

Službe koje prikupljaju porezne i carinske prihode u Hrvatskoj za jednu kunu prikupljenih poreznih prihoda troše 2,2 lipe, zaključak je istraživanja Instituta za javne financije.

Naime, svaki rad i svaki obavljeni posao ima svoju cijenu. Dakle, cijenu ima i prikupljanje poreznih i carinskih prihoda. U Hrvatskoj tu zadaću obavljaju Porezna i Carinska uprava.¹ Institut za javne financije već dugo godina kontinuirano analizira troškove prikupljanja prihoda upravo tih službi.² Ti se troškovi nazivaju *troškovi porezne vlasti* ili *administrativni troškovi oporezivanja i carinjenja*.³ Troškovi poreznih i carinskih službi najvećim se dijelom financiraju iz državnog proračuna, a manjim dijelom vlastitim sredstvima.

Troškovi porezne vlasti, prema klasifikaciji državnog proračuna, obuhvaćaju troškove poslovanja (troškove zaposlenih, utrošenog materijala, energije, kompjutora itd.), financijske i ostale troškove te troškove nabave kapitalnih sredstava.

Institut za javne financije kao cilj istraživanja postavio je izračunavanje ukupnih troškova porezne vlasti u Hrvatskoj od 1997. do 2001. godine, utvrđivanje osnovnih obilježja tih troškova te davanja određenih preporuka u vezi s poreznom politikom. Kakve su spoznaje dobivene?

Tablica 1. Udio troškova porezne vlasti u proračunskim prihodima i BDP-u (u mil. kn)

	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.
Pračunski prihodi	33.846	43.808	46.357	44.636	53.504
BDP u tekućim cijenama	123.812	137.604	142.700	157.511	169.800
Porezni prihodi (bez doprinosa)	33.846	33.846	33.846	33.846	33.846
Ukupni troškovi porezne vlasti	33.846	33.846	33.846	33.846	33.846
Udio troškova porezne vlasti					
u proračunskim prihodima	2,0	1,8	2,0	1,9	1,5
u BDP-u	0,5	0,6	0,7	0,6	0,5
u poreznim prihodima	2,15	1,96	2,46	2,16	2,05

Izvor: Mjesečni statistički prikaz MF 76/02.
Preuzeto iz Bratić i Pitarević (2002).

¹ Isti je posao obavljala i Financijska policija (FP) do ukidanja u svibnju 2001.

² Vidi u *Financijska teorija i praksa*, 24 (2), 2000, str. 169-188 i 28 (3), 2004, str. 271-399 (dostupno na www.ijf.hr/financijska_praksa/2000/2.htm#8 i www.ijf.hr/financijska_praksa/2004/3.htm)

³ Osim troškova porezne vlasti, postoje i troškovi poreznih obveznika. O njima se detaljnije govori u drugim publikacijama Instituta za javne financije.

Institut za javne financije bavi se ekonomskim istraživanjima i analizama vezanim uz razne vidove javnih financija poput proračuna, poreza i carina. Tom djelatnošću usmjeren je na razne ekonomske, pravne i institucionalne teme važne za dugoročni ekonomski razvoj Hrvatske. Kako bi se javnosti omogućilo da bolje razumije određena pitanja, u Newsletteru se povremeno objavljuju stručne i nezavisne analize ekonomskih pitanja. Stavovi izraženi u člancima objavljenim u Newsletteru izražavaju mišljenja autora koja ne moraju neminovno odražavati i mišljenje Instituta kao institucije. Potpuni tekst Newslettera na hrvatskom i na engleskom jeziku nalazi se i na Internet adresi: <http://www.ijf.hr/newsletter>.

Prema procjeni Instituta za javne financije, troškovi porezne vlasti u Hrvatskoj za razdoblje od 1997. do 2001. godine iznosili su prosječno oko 0,6% BDP-a. Udio tih troškova u poreznim prihodima⁴, što je svojevrsni pokazatelj učinkovitosti porezne administracije, iznosio je oko 2,2%. Što to zapravo znači? To znači kako službe zadužene za naplatu poreznih i carinskih prihoda odnosno Porezna i Carinska uprava za jednu kunu prikupljenih prihoda troše 2,2 lipe.

Istraživanje je također pokazalo kako su u posljednje tri promatrane godine (1999-2001) smanjene sve važnije odrednice troškova porezne vlasti (ukupna razina, udio u BDP-u i u proračunskim prihodima). Tako se udio troškova porezne vlasti u ukupnim proračunskim prihodima, koji prosječno iznosi 1,6%, smanjio s 2% 1997. na 1,5% tijekom 2001. godine.

U strukturi ukupnih troškova porezne vlasti najveći kolač pojede Porezna uprava, oko 51%. Iza nje slijedi Carinska uprava s oko 38% te Financijska policija s oko 11%.

Ukupan se broj zaposlenih u poreznim i carinskim službama od 1997. do 2000. godine povećao. U promatranom razdoblju prosječno je u njima radilo 7.400 zaposlenih. Najviše je zaposlenih u poreznim i carinskim vlastima bilo tijekom 2000. godine (7.700 osoba). Najveća je služba Porezna uprava, koja prosječno zapošljava 3.700 djelatnika. Druga je Carinska uprava, u kojoj radi prosječno 2.800 zaposlenih, dok je najmanja služba bila i ostala, sve do ukidanja, Financijska policija sa 660 zaposlenih.

Možemo zaključiti da ne postoji dobra porezna i carinska politika bez dobre porezne i carinske uprave (administracije). Troškovi porezne vlasti izravno su povezani sa stručnim obrazovanjem, zainteresira-

Tablica 2. Ukupni troškovi porezne vlasti (u mil. kn i %)

	1997.	%	1998.	%	1999.	%	2000.	%	2001.	%
Porezna uprava	390,8	55,0	467,6	57,5	517,9	54,9	498,3	57,7	430,7	52,6
Financijska policija*	77,7	11,1	92,6	11,4	120,8	12,8	88,8	10,3	79,9	9,8
Carinska uprava	240,8	33,9	253,6	31,1	304,3	32,3	276,8	32,0	308,2	37,6
Ukupno	709,3	100,0	813,8	100,0	943,0	100,0	863,9	100,0	818,8	100,0

* Za Financijsku policiju tijekom cijeloga promatranog razdoblja nisu prikazani troškovi financirani vlastitim sredstvima.

Iz tablice 2. vidljivo je kako se ukupni apsolutni iznos troškova porezne vlasti u posljednje tri promatrane godine, nakon rasta u prvom analiziranom razdoblju i buma tijekom 1999. godine, smanjio s 943 milijuna kuna u 1999. godini na 820 milijuna kuna u 2001. Najveće je smanjenje troškova Porezne uprave i Financijske policije.

nošću, marljivošću i nekorumpiranošću Porezne i Carinske uprave. Za ocjenu učinkovitosti tih uprava nužno je uzeti u obzir troškove koje te službe imaju tijekom prikupljanja prihoda. Dobiveni rezultati (0,6% BDP-a, 2,2% poreznih prihoda te 1,6% proračunskih prihoda) značajni su. No za uvid u to koliko su ti pokazatelji realni i jesu li oni

Tablica 3. Broj zaposlenih u poreznim i carinskim službama

Broj zaposlenih	1997.	%	1998.	%	1999.	%	2000.	%	2001.	%
PU	3.285	48,5	3.679	50,3	3.915	51,4	3.956	51,3	3.814	51,7
FP	820	12,1	846	11,5	873	11,0	872	11,3	700*	9,5
CU	2.670	39,4	2.795	38,2	2.861	37,6	2.885	37,4	2.859	38,8
Ukupno	6.775	100,0	7.320	100,0	7.613	100,0	7.713	100,0	7.373*	100,0

*Ne postoje podaci o broju zaposlenih u FP-u tijekom 2001. godine pa smo podatak uzeli iz Vjesnika od 25. svibnja 2001.

⁴ Bez doprinosa za socijalno osiguranje.

maleni ili veliki, trebalo bi konzultirati rezultate istraživanja u sličnim zemljama, dobivene istom metodologijom. Zasad to nije moguće.

Nužno je naglasiti kako se u posljednje tri promatrane godine smanjuju sve važnije odrednice troškova porezne vlasti (udio u BDP-u, proračunskim i poreznim prihodima). To su povoljna kretanja, ali i Porezna i Carinska uprava i u idućem razdoblju moraju i dalje smanjivati troškove i povećavati učinkovitost. Osim toga, za povećanje učinkovitosti porezne i carinske administracije nužno je učiniti sljedeće.

- Povećati usmjerenost prema poreznim i carinskim obveznicima.
- Osnovati posebne odjeljke (službe) za intenzivnije odnose s poreznim obveznicima, (posebice s velikim poreznim obveznicima).
- Povećati specijalizaciju službenika.
- Stimulirati službenike vezanjem zarade za rezultate rada, daljnjim obrazovanjem, unapređenjem te nepristranošću pri zapošljavanju.